

Komuniké

predsednika Vrhovnega revizijskega urada Slovaške republike,

predsednika Računskega sodišča Republike Slovenije,

predsednika Vrhovnega revizijskega urada Češke republike

in

predsednika Računskega sodišča Republike Avstrije

**o ugotovitvah koordinirane revizije varovanja zraka in ozonske
plasti ter doseganja ciljev mednarodnih sporazumov**

2008

Preambula

Vrhovne revizijske institucije Slovaške republike, Republike Slovenije, Češke republike in Republike Avstrije, soočene s posledicami onesnaževanja zraka, tanjšanja ozonske plasti ter spremembami podnebja, predstavljajo ugotovitve izvedene koordinirane revizije varovanja zraka in ozonske plasti ter doseganja ciljev mednarodnih sporazumov pristojnim nacionalnim in mednarodnim institucijam ter splošni javnosti.

I.

Uvod

Onesnaževanje zraka ima negativne posledice na zdravje ljudi in okolje. Škodljivi vplivi pogosto segajo preko meja držav, ki onesnaževanje povzročajo, zato je za reševanje teh problemov potrebno mednarodno sodelovanje. Konvencija o onesnaževanju zraka na velike razdalje preko meja, ki se izvaja od leta 1984, se je izkazala za koristen instrument zmanjševanja škodljivih emisij. Določa obveznost zmanjšanja emisij posameznih onesnaževal, upošteva njihove škodljive vplive na okolje ter tehnično in ekonomsko izvedljivost ukrepanja za zmanjševanje čezmejnega onesnaževanja zraka na velike razdalje. H konvenciji je bilo sprejetih osem protokolov, da bi se zagotovilo dosledno spremljanje onesnaževanja zraka na velike razdalje ter zmanjševanje emisij žveplovih in dušikovih oksidov, hlapnih organskih snovi, težkih kovin in obstojnih organskih onesnaževal. Varovanje ozonske plasti prav tako ni učinkovito brez skupnega delovanja vseh držav, ki prispevajo k njenemu tanjšanju. Tanjšanje ozonske plasti je bilo omejeno z Montrealskim protokolom o substancah, ki škodljivo delujejo na ozonsko plast, ter njegovimi spremembami in prilagoditvami. Podnebne spremembe, katerih vzrok so naraščajoče emisije toplogrednih plinov, so ena najresnejših globalnih groženj, s katero se je treba spoprijeti. Mednarodna skupnost poskuša najti načine za obvladovanje podnebnih sprememb že več kot desetletje. Sprejeta je bila Okvirna Konvencija Združenih narodov o spremembi podnebja in nato k tej konvenciji še Kjotski protokol. To sta najpomembnejša instrumenta, ki ju uporabljajo države po vsem svetu za obvladovanje podnebnih sprememb.

Vse naštete konvencije so bile prenesene v evropski pravni red.

Med vrhovnimi revizijskimi institucijami je potrebno tesno sodelovanje za oblikovanje celostne ocene o načinih reševanja naštetih problemov na mednarodni ravni.

II.

Skupna revizijska področja

Glede na ugotovljene probleme pri izvajanju zakonodaje in porabi finančnih sredstev za varovanje zraka, ozonske plasti in obvladovanje podnebnih sprememb ter probleme pri izvajanju ukrepov za doseganje ciljev omenjenih konvencij, protokolov in evropskega pravnega reda, so bila v koordinirani reviziji obravnavana naslednja skupna revizijska področja:

- spoštovanje določil mednarodnih sporazumov – doseganje ciljev in rokov,
- izvajanje politik na nacionalni ravni – sistem odgovornosti in obveznosti, ukrepov, zakonodaje, nacionalnih strategij in akcijskih programov,
- trgovanje z emisijskimi kuponi,
- sistem financiranja.

III.

Različni pristopi sodelujočih vrhovnih revizijskih institucij

Zaradi različnih pravnih ureditev in problemov pri varovanju zraka, ozonske plasti in obvladovanju podnebnih sprememb ter uveljavljenih različnih revizijskih pristopov Vrhovnega revizijskega urada Slovaške republike, Računskega sodišča Republike Slovenije, Vrhovnega revizijskega urada Češke republike in Računskega sodišča Republike Avstrije je bil v opravljeni koordinirani reviziji obravnavan širok nabor tem.

Razlike pri revizijskem pristopu so vplivale na izbor revizijskih tem, obseg revizije, revizijsko obdobje in izbrane revidirance.

Vrhovni revizijski urad Slovaške republike je izvedel revizijo upravljanja s finančnimi sredstvi pri varovanju zraka in ozonske plasti ter izvajanja mednarodnih

sporazumov na teh področjih. Preučil je izvajanje nalog Slovaškega hidrometeorološkega inštituta na področju spremljanja in merjenja kvalitete zraka ter upoštevanja mejnih vrednosti pri onesnaževanju zraka, ozona in toplogrednih plinov. Ugotavljal je pravilnost razdeljevanja sredstev za varovanje zraka in ozonske plasti ter porabo teh sredstev pri izbranih prejemnikih. Revizija je bila izvedena za leti 2005 in 2006.

Računsko sodišče Republike Slovenije je preučilo in ocenilo uspešnost in učinkovitost izvajanja sprejetih ukrepov za varovanje zraka in ozonske plasti ter za obvladovanje podnebnih sprememb. Revizija je bila izvedena za leti 2005 in 2006.

Vrhovni revizijski urad Češke republike je izvedel revizijo upravljanja podeljenih finančnih sredstev za varovanje zraka. Revizija je bila izvedena za obdobje med letoma 2003 in 2006.

Računsko sodišče Republike Avstrije je v reviziji obravnavalo izvajanje Kjotskega protokola. Preučilo je ukrepe za obvladovanje podnebnih sprememb in trgovanje z emisijskimi kuponi. Revizija je bila opravljena za obdobje od leta 2002 do leta 2007.

IV.

Skupni revizijski zaključki in priporočila

V revizijah, ki so jih izvedle sodelujoče vrhovne revizijske institucije, je bilo ugotovljeno, da so bile obveznosti, izhajajoče iz mednarodnih sporazumov za varovanje zraka in ozonske plasti, večinoma izpolnjene, pojavljali pa so se problemi pri izpolnjevanju zahtev Direktive Evropskega Sveta 1996/62/ES o ocenjevanju in upravljanju kakovosti zunanjega zraka. Na območju Češke republike, Slovaške republike in Slovenije so bila ugotovljena preseganja mejnih vrednosti nekaterih onesnaževal, še posebej trdnih prašnih delcev (PM10).

Slovaška in Češka republika bosta cilje, določene s Kjotskim protokolom, dosegli. Obe državi morata v obdobju od leta 2008 do leta 2012 zmanjšati emisije toplogrednih plinov za 8 odstotkov glede na leto 1990. Državi ta cilj dosemeta, prav tako sta vzpostavili pogoje za njegovo nadaljnje uresničevanje.

Slovenija se je zavezala, da bo v obdobju od leta 2008 do leta 2012 zmanjšala emisije toplogrednih plinov za 8 odstotkov glede na leto 1986. Ugotovljene so bile pomembne pomanjkljivosti pri oblikovanju celovite politike obvladovanja podnebnih sprememb, prav tako pa ukrepi obvladovanja emisij toplogrednih plinov niso sestavni

del ključnih sektorskih politik na področju kmetijstva, prometa in energetike. Računsko sodišče Republike Slovenije je zato pristojnim institucijam priporočilo, naj preučijo možnost ustanovitve neodvisnega organa na vladni ravni, ki bi zagotavljal oblikovanje celovite politike obvladovanja podnebnih sprememb in dosledno izvajanje sektorskih ukrepov za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov.

Avstrija mora zmanjšati emisije toplogrednih plinov za 13 odstotkov glede na leto 1990. Glede na sedanje stanje in načrtovano rast emisij v industriji in prometu ter pri oskrbi prebivalstva s toplotno energijo, je malo verjetno, da bo ta cilj dosežen. Računsko sodišče Republike Avstrije je zato priporočilo sprejetje dodatnih ukrepov za doseganje ciljev v obdobju od leta 2008 do leta 2012, kakor tudi po letu 2012. Prvo obdobje trgovanja z emisijskimi kuponi ni prineslo znatnih koristi za okolje, je pa njegovim udeležencem omogočilo dobro pripravo na drugo obdobje trgovanja.

Revizijske ugotovitve so bile predstavljene v posameznih nacionalnih revizijskih poročilih. Revizijska poročila s priporočili so bila posredovana pristojnim institucijam in zakonodajnim telesom sodelujočih držav. Povzetki teh poročil s pomembnejšimi ugotovitvami izvedenih revizij so predstavljeni v prilogah h komunikéju.

Glavna priporočila sodelujočih vrhovnih revizijskih institucij

- Oblikujejo naj se dodatni ukrepi za doseganje zahtev direktive o ocenjevanju in upravljanju kakovosti zunanjega zraka.
- Pristojni organi morajo redno in dosledno spremljati izvajanje ukrepov za doseganje ciljev mednarodnih sporazumov o varovanju zraka, ozonske plasti in obvladovanju podnebnih sprememb.
- Vse institucije in sektorji, ki so vključeni v načrtovanje in pripravo programov in projektov varovanja zraka in ozonske plasti ter obvladovanja podnebnih sprememb, za katere se namenljajo finančna sredstva, naj pri tem tesno sodelujejo.
- Izvajanje nacionalnih ukrepov za obvladovanje emisij toplogrednih plinov mora imeti prednost pred trgovanjem z emisijskimi kuponi pri izvajanju prožnih kjotskih mehanizmov.
- Proces dodeljevanja emisijskih kuponov je treba uskladiti na evropski ravni.
- Nacionalni sistemi trgovanja z emisijskimi kuponi morajo upoštevati dejansko stanje in energetske učinkovitost posameznih naprav med procesom dodeljevanja emisijskih kuponov.

V.

Končne določbe

Koordinirana revizija je potrdila prednosti sodelovanja vrhovnih revizijskih institucij pri izvajanju okoljskih revizij in poudarila pomembnost izmenjave informacij in izkušenj v skladu s cilji in načeli mednarodnega sodelovanja vrhovnih revizijskih institucij. S tem je bilo sodelujočim vrhovnim revizijskim institucijam omogočeno, da so primerjale različne pristope štirih držav pri doseganju ciljev mednarodnih sporazumov. Ugotovitve koordinirane revizije predstavljajo dodano vrednost nacionalnim poročilom sodelujočih vrhovnih revizijskih institucij, saj s takim načinom poročanja povečujejo informiranost pristojnih institucij sodelujočih držav.

Komuniké s prilogami je bil posredovan delovnim skupinam o okoljskem revidiranju pri INTOSAI in EUROSAI ter je izhodišče za razpravo na mednarodni ravni. Komuniké s prilogami je objavljen tudi na spletnih straneh sodelujočih vrhovnih revizijskih institucij in je tako dostopen širši javnosti.

Priloge

Priloga I

Tabela o doseganju ciljev in rokov

Priloga II

Tabela o trgovanju z emisijskimi kuponi

Priloga III

Nacionalna revizijska poročila

Priloga IV

Priprava in razvoj revizije